

του τῇ φιλολογικῇ παραγωγῇ νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὸ ποῦ ὡς κριτικὸς ἀπαιτοῦσεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους; Τὸ πρῶτο του μικρὸ διήγημα «Τὸ σταυροδρόμι» (en Kousgang) ἐκπληρώνει ἐπωσδῆποτε τὴν ἀξίωση του τῆς συνεννόησώς μετὰ τὸ λαό, καὶ ξεχειλίζει ἀπὸ μιὰ συμπνοιά, ποὺ κάνει καθέναν νὰ θυμᾶται τὸ ρωσικὸ μυθιστόρημα. Καὶ στὴν *Τόρα Τρόνταλ* κατόρθωσε νὰ δώσῃ μιὰ πραγματικὴ βοήθεια στὴ μελέτη καὶ τὴν παρατήρησιν μιᾶς ἀπὸ τίς πιδ μεγάλες σύγχρονες συγκρούσεις, τῇ σύγκρουσιν μεταξὺ ὑπαλλήλου καὶ χωρικοῦ. Μὲ τοὺς «*Επικίνδυνους ἀνθρώπους*», (Jarlige Jock) τὸ σπουδαιότερο μυθιστόρημά του, μπαίνει πλέον ἐριστικῶς στὴ νεώτερη ἐποχὴ. Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἐγράφτηκε στὴν Κοπεγχάγη, μετὰ τὸ 1870, μὲ τίς ἐντυπώσεις τοῦ ἀγῶνος ποὺ γινόταν γύρω στὶς διαλέξεις τοῦ Μπράντες. Δίνει μιὰ εἰκόνα τῆς πάλης μεταξὺ τῆς νέας, τῆς φυσιολογικῆς ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς καὶ τῆς παλιᾶς, τῆς δεμένης μὲ τὰ δόγματα. Ἡ περιγραφή τοῦ θανάτου τοῦ γέρο-ἐλευθερόφρονος Χόλτ εἶναι ἕνα χαρακτηριστικὸ κομματάκι. Ὁ Χόλτ προσπαθεῖ νὰ διαβάσῃ. «*Λαχταράει τὸν Ντάρβιν καὶ τὸν Στούαρτ Μίλλ, τοὺς εὐγενέστερους ἀνθρώπους ποὺ ἔζησαν στὴ νεώτερη ἐποχὴ*». Ἡ Κατρίν, ποὺ τὸν περιποιεῖται, θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ἕνα θρησκευτικὸ βιβλίο: «*οὔτε εὐχὲς οὔτε ξόρκια, Κατρίν! Θέλω νὰ πεθάνω σὰν τίμιος ἀνθρώπος!*»

(Ἀπὸ τὸ Νορβηγικόν)

I. ΧΡΥΣΑΦΗΣ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΜΑΤΟΛΟΣ

Λίγες μέρες πρὶν νὰ πάθουμε τὴ μεγάλη ἐθνικὴ συμφορὰ ἔλαβα αὐτὸ τὸ γράμμα καὶ τὸ παραδίδω στὴ δημοσιότητα, γιατί δείχνει ὡς ποῦ μπορεῖ νὰ φτάσῃ ἡ κακοπιστία τῶν μυστῶν τῆς Νεοελληνικῆς ἐπιστήμης:

«T. T. 929. — 30. 7. 22.

«*Δάσκαλέ μου.*

Ἄν καὶ δὲν ἔχω τὴν τιμὴ νὰ Σὲ γνωρίζω, Σὲ διαδίδω μὲ ἀσύγκριτη ἐφχαρίστηση στὸ «*Νουμά*». Ἀλλὰ εἶσαι τόσο ὥραιος πάντα καὶ τόσο ἀνεξάντλητος. Ξεχωριστὸς στίς σκέψεις, στὰ ἐπιχειρήματα, στίς γνώσεις—κι ἔλα αὐτὰ ὄχι τοῦ καθενὸς διανοομένου.

Βαρὺς μὲ τὴ δύναμιν τῆς παρατηρητικότητος καὶ ἰσχυρὸς μὲ τὸ γερὸ καὶ πειστικὸ σου λόγο. Κατορθώνεις μὲ τὸν πιδ τεχνικὸ κι ἀνεπαίσθητο στοὺς ἄλλους τρόπο, νὰ ὑποβάλλῃς τὴν ἀλήθειαν, νὰ καταχτᾷς μένα λόγο σου τὸν ἀναγνώστη νὰ τὸν κάνεις μανικὸ φίλο σου κιόπαδῶ.

Αὐτὰ γενικά τὰ χαρίσματα καὶ τὰ ἐξαιρέτα σημεῖα ποὺ παρατηροῦνται στὸ γιγάντιο—σὲ ποῖον καὶ ποσὸν—ἔργο σου, μόνο ὁ σεβ. καθηγητῆς τῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ, ἂν καὶ τοῦχαις δώσῃ τόσα μαθήματα καὶ τοῦχαις διορθώσῃ τόσες ἀφέλειες, πολεμᾷ νὰ σὲ ξεφύγει. Μὰ ἡ τελευταία του κακοπιστία, νὰ σὲ διαψεύσει γιὰ τὸ ἀρματολόγ, —νὰ διαψεύσει ὁθλ. τὴν ἀλήθειαν, ἐκφραζόμενη μὲ τὸ στόμα τὸ δικό σου, αὐτὸς ὁ μεγάλος, ποὺ λένε, διαπρήξ, ποὺ γράφουσε—θὰ τοῦ δώσῃ τὸ πιδ γερὸ χτύπημα, θὰ τόνε ξεκάνει κυριολεκτικᾶ, ὥστε νὰ ξεπέσει στὴ συνειδησὴ καὶ τῶν πιδ φανατικῶν ὁπαδῶν του, ἂν εἶναι εἰλικρινεῖς καὶ ἐντιμοί.

Λέει λοιπὸν ὁ κ. Χατζηδάκης, πῶς τὸ γδὲν ἐκπίπτει μετὰ τὸ δόξω φωνηέντων εἰς τὰ βορειοελληνικὰ ἰδιώματα.

Πές του λοιπὸν ἀπὸ μέρος μου ὁ πεύθυνα:

Στὰ Τρίκαλα καὶ ὁδὸ τὸ Νομὸ Τρικάλων λένε: γυροῦλόους, ἀντὶ γυρολόγος=πραγματευτής, τυροῦλόους, ἀντὶ τυρολόγος=κείνος ποὺ καταγίνεται μὲ τὰ τυριά.

Στὴν Καλαμπάκα ἄκουσα μιὰ γριὰ ποὺ παραπονιότανε σὲνα βλάχο βρακά:

—«*Ντάμα κ' εἶνις κὶ σὺ τυροῦλόους δά, δὲ ζύουσις νὰ μᾶς χτάξεις!*»

Ἔχω ὅμως ἀκόμα ἕνα πιδ πειστικότερο παράδειγμα καὶ πιδ κατάλληλο γιὰ τὸ θέμα σου:

Στὰ χωριά τοῦ Πηλίου, Πινακάτες, Βυζίτσα, Ἄγης Γιώργης, ἄκουσα—ἔχω ζήσει πολὺν καιρὸ ἐκεῖ—ἄκουσα, πολλὰς φορές ἄκουσα:

—Ἦρδι σήμερὰ ἰ γυροῦλόος.

—Μάνα, ἀκούω τὴ μουζικὰ τοῦ γυρολοῦ.

Ἔδω καὶ τό: ἀρματολόος στὰ βουνά: πρὸλ. καί: ἀρματοῦλίκι.

Βάλλ' τα λοιπὸν αὐτὰ μπρὸς στὰ μάτια τοῦ κ. Χατζηδάκη καθηγητοῦ κτλ. κτλ. κτλ.

Σὲ φίλῳ

ΦΑΝΗΣ ΚΑΤΣΟΜΑΛΗΣ (Βολιώτης)

Σταθμὸς ἀστυρμάτου ΙΙ Μεραρχίας

T. T. 929».

Πιστοποιῶ τὴν ἀντιγραφὴν

M. ΦΙΑΗΝΤΑΣ

Ἔννοια σου παιδί μου καὶ ὁ κ. Χ. φαίρει καὶ τὰ καθαρζάει μὲ τὴ χρυσή σιωνή. Ἀπὸ τὰ τόσα καὶ τόσα ποὺ τοῦ ξενιτάζω σὲ τριά μόνον ἀπαντᾷ, λαχτάρα, νιώθω, ξαίρω. Θὰ τὰ δοῦμε κι αὐτὰ, ὅπως εἶδαμε καὶ τὸ ἀρματολόος.

M. Φ.

Σημ. τοῦ «*Νουμά*»: Παρακαλοῦμε τὸν κ. Φ. Κατσόμαλη νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ γραφεῖο τοῦ «*Νουμά*», (ὁδὸς Σοφοκλέους καὶ Ἀριστείδου, γραφεῖα Ἑταιρίας «*Τύπος*») νὰ μᾶς κανονίσῃ κατὶ συντρομιτῆς ποὺ μᾶς ἔχει κάνει ἀπὸ πέρας.